

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิส และ แม็คแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 : 11 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551 : 301-303) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้บุคลากรทั้งหมดที่มีส่วนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำแนกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย	จำนวน	1 คน
1.2 ครูผู้สอน	จำนวน	7 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 73 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน	1 คน
2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		
จากการเลือกแบบเจาะจง ชั้นละ 6 คน	จำนวน	36 คน
2.3 ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		
จากการเลือกแบบเจาะจง ชั้นละ 6 คน (ให้ข้อมูลทางกายภาพ)	จำนวน	36 คน
3. วิทยากรผู้ให้ความรู้

จำนวน	1 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participated Action Research : PAR) โดยนำหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของ (Kemmis and Mc Taggart. 1997 : 169-170, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 301-303) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

ผู้วิจัย กำหนดขั้นวางแผนพัฒนาการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัย โดยมีเหตุผลดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนยินดียินยอมมติโครงการวิจัยและเห็นความสำคัญของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี แนวคิด ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (PAR) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีความเข้าใจ ตรงกันในหลักการ และทิศทางของการดำเนินการ

3. ดำเนินงานตามขั้นตอนของการวิจัย คือ

3.1 ประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย และขออนุมัติโครงการ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนยินดียินยอมมติโครงการวิจัย และกำหนดวันสำหรับการประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยให้ครูโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุงทราบ

3.2 ประชุมครู โรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง ตามวันเวลาที่ได้นัดไว้ล่วงหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดังนี้

3.2.1 ชี้แจงรายละเอียดของโครงการ

3.2.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชน จากเอกสารข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน

การประชุมครั้งนี้ใช้เวลาหลังจากการประชุมประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ครูโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง รวม 8 คน เป็นการประชุมพิจารณาหลักการของโครงการและรับบุคคลที่สมัครเข้าร่วมฝึกอบรมกับโครงการ ดังกล่าว

4. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย กลุ่มผู้วิจัย คือ ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัย รวมทั้งสิ้น 8 คน

5. ผู้วิจัยจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสำรวจ สภาพ ปัญหา เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และสอบถามความต้องการของครูโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา จากการสำรวจ สภาพปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

5.3 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทราบปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

5.4 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไข ของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

6. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันจัดทำแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน โดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

6.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

6.2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.3 การนิเทศติดตาม

7. ผู้วิจัยนำเสนอโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ต่อผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบ

8. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง

2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และการอบรมมาประยุกต์ใช้เพื่อหารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

2.2 มอบหมายภาระหน้าที่ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามหน้าที่ที่ได้รับ แต่งตั้ง และสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในการทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียน เพื่อให้การทำงานเป็นไป ด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพตลอดจนเกิดความชัดเจนในการ ปฏิบัติ

2.3 ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่

2.3.1 ห้องสมุด

2.3.2 ห้องคอมพิวเตอร์

2.3.3 ห้องพยาบาล

2.3.4 แหล่งเรียนรู้การเกษตร

2.4 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการนิเทศ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่มตามแผน และตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการกระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจและขอเสนอแนะในการทำงาน

2.5 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสรุปผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุงให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันประเมินผลการทำงาน และร่วมกันสะท้อนผลการทำงานหลังจากที่ดำเนินการเสร็จสิ้นลง โดยกลุ่มผู้วิจัยร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจะนำไปปรับปรุงผลงาน

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตผู้ร่วมวิจัย การสังเกตพฤติกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การแสดงความคิดเห็นการใช้แหล่งเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต และขั้นตอนการระดมความคิดเห็นใช้แบบบันทึกการประชุม ผลการพัฒนาใช้แบบสอบถามระดับการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสัมภาษณ์ การสอบถามและข้อมูลที่เก็บได้ด้วยวิธีการต่างๆ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือ หรือการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการประเมินพฤติกรรมกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้ พบว่า

1.1 สภาพ พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่าเรียน ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาดระบบการบริหารจัดการและควบคุมดูแลแหล่งเรียนรู้ที่ดี ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 ปัญหา พบว่า การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดแหล่งเรียนรู้ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้น้อย ส่งผลให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้แบบไม่เต็มศักยภาพ และใช้ประโยชน์ ไม่ตรงตามความต้องการ

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทำการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการสังเกตและสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุม มีความสนใจในการรับฟังบรรยาย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการร่วมอภิปราย พูดคุยซักถามวิทยากรระหว่างประชุม ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้น่าขึ้นและได้แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาทั้ง 4 จุด ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาลห้อง และแหล่งเรียนรู้การเกษตร

2.2 การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ คือ การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละจุดให้มีความสะอาด ปลอดภัย และขออนุมัติจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและระบบการบริการให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูและนักเรียนมาใช้บริการ แหล่งเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วย

2.3 การนิเทศ ติดตาม ประกอบด้วย

การนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้น คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้ความสนใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ จึงทำให้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมีคุณภาพมากขึ้น

การนิเทศ ติดตาม แบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เป็นกิจกรรมการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหาพร้อมแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้ร่วมวิจัยให้การแนะนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การนิเทศชี้แนะเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อย ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดบริการงาน ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

3. ผลการติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการปฏิบัติในการสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละห้องของผู้ร่วมวิจัย การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

และการสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากการพัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งให้ดีขึ้น จากการประเมินของคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกัน

จากสรุปผลการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาการจัดบริการการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศ ติดตาม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยและสรุปผลการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้ พบว่า

1.1 สภาพ มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่าเรียนไม่เอื้อ ต่อการจัดการเรียนรู้ ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาดระบบการบริหารจัดการและควบคุมดูแลแหล่ง เรียนรู้ที่ดีทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องมาจาก มีความตระหนักในระบบการบริหารจัดการและควบคุมดูแลแหล่งเรียนรู้ ที่น้อย ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาด การดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่าเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิด ผลการวิจัยของประสาธ ศุภวิริยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุลสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุลสุมาลย์วิทยาคม พบว่า โรงเรียนจัดบรรยากาศส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการเข้ารับบริการโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนครูรับผิดชอบกำหนดตารางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย ครูผู้รับผิดชอบบางห้องให้บริการไม่ประทับใจต่อผู้เข้าใช้บริการ และโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านปัญหาพบว่าครูผู้รับผิดชอบไม่มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะเพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไม่สม่ำเสมอโรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่สม่ำเสมอและโรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในเพื่อนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนส่วนความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของครูพบว่าครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้ครูผู้รับผิดชอบมีความรู้และทักษะ เพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะเพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสม่ำเสมอให้โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

สอดคล้องกับแนวคิด ผลงานวิจัยของนางศศิ ราชมณี (2553 : 114-118) ได้วิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวนก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้บริเวณบางแห่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้โดยเฉพาะบริเวณที่สามารถดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบริเวณที่ล้อมหน้าโรงเรียนที่สามารถใช้เป็นที่ทำนาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดีบริเวณบ่อซีเมนต์จัดเป็นที่เลี้ยงปลาและบริเวณรอบๆ อาคารเรียนที่ปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าโดยให้ครูและนักเรียนเข้ามาจัดดำเนินการโครงการต่างๆ จึงเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนแต่บริเวณดังกล่าว

ยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าทางทรัพยากรธรรมชาตินักเรียนไม่สามารถเข้าไปแสวงหาความรู้ให้เกิดประโยชน์บริเวณอาคารเรียนไม่มีบรรยากาศที่ร่มรื่นทำให้ขาดบรรยากาศต่อการเรียนรู้โรงเรียนจึงต้องใช้บริเวณให้เกิดประโยชน์จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โรงเรียนมีห้องและอุปกรณ์การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์และวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้สื่อทางเทคโนโลยีได้ดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับแนวคิด ผลงานวิจัยของ สำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอยะยง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.2 ปัญหา การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาด

ประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้น้อย ส่งผลให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้แบบไม่เต็มศักยภาพ และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาดประสิทธิภาพ งบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศพร สิทธิธินชัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอุ้มหมำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอุ้มหมำประชาสรรค์สภาพปัญหาพบว่า โรงเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในการจัดแหล่งเรียนรู้มีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบขาดการนิเทศและติดตามการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังไม่พอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมมีสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยในการศึกษาหาความรู้ปัญหาที่พบยังมีห้องโสตทัศนศึกษาเป็นสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

ประสาธ ศุภวิริยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาพบว่าครูผู้รับผิดชอบไม่มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะเพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนไม่สม่ำเสมอโรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่สม่ำเสมอและโรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในเพื่อนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาวิตรี ซาตา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนครเขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทำการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการจากการสังเกตและสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุม มีความสนใจในการรับฟังบรรยาย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการร่วมอภิปราย พูดคุยซักถามวิทยากรระหว่างประชุม ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มากขึ้นและได้แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาทั้ง 4 จุด ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร ทั้งนี้เนื่องมาจาก บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2542 : 3-7, อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน. 2552 : 28) สรุปไว้ว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมขึ้นเพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่ผู้เข้าประชุม โดยเฉพาะวิธีการอาจประกอบด้วย การบรรยายหรืออภิปรายเนื้อหาต่างๆติดตามด้วยการ

ลงมือปฏิบัติภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษาเช่นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “เทคนิคการติดตามงาน” หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “พฤติกรรมกลุ่มกับการทำงานร่วมกัน” เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประสาธ คุภวิทยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของครูพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้ครูผู้รับผิดชอบมีความรู้และทักษะ เพื่อนำมาส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะ เพื่อนำมา ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสม่ำเสมอให้โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนอ้อมเหมาประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วย ผลที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติ การการศึกษาดูงานและการประชุมวางแผนปฏิบัติการ พัฒนานำมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2 การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้ร่วม วิจัยมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ คือ การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละจุดให้มีความสะอาด ปลอดภัย มีสีสัน สวยงาม และขออนุมัติจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและ ระบบการบริการให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครู และนักเรียนมาใช้บริการ แหล่งเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมิติ สัจฉกร (2543 : 23-24, อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน, 2552 : 28) การประชุม เชิงปฏิบัติการจะเป็นการรวมกลุ่มของคนจำนวน 12 คน หรือมากกว่านั้นที่มีความสนใจ หรือมีปัญหาาร่วมกันมาพบปะกัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถความเข้าใจ และความชำนาญชำนาญการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถนำมาใช้เมื่อต้องการที่จะได้รับผล อย่างใดอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อทำความเข้าใจปัญหา 2) เพื่อสำรวจ

ปัญหา 3) เพื่อพยายามหาข้อแก้ไขปัญหา 4) เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม
 5) เพื่อพิจารณาด้วยการสอบถาม 6) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล
 7) เพื่อส่งเสริมการศึกษารวมถึงการแก้ไขและค้นคิดวิธีการต่างๆ สรุปได้ว่าประชุม
 เชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ได้ดี เป็นที่ยอมรับและสามารถนำความรู้จากวิทยากรมาเป็น
 แนวทางในการปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทศพร สิทธิชนชัย (2552 :
 บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
 ในโรงเรียนอ้อมเหมาประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1
 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วย
 ผลที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการการศึกษาดูงานและการประชุมวางแผนปฏิบัติการ
 พัฒนานำมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และ
 สอดคล้องกับผลงานวิจัยสำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่ง
 เรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อําเภอยะบะดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า
 การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพ
 กำลัง ในการดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความ
 เข้าใจด้านการจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน
 ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศ
 เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 การนิเทศติดตาม ประกอบด้วย

การนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำ
 แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้
 ความสนใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ จึงทำให้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมีคุณภาพมากขึ้น
 การนิเทศ ติดตาม แบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เป็นกิจกรรมการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ผู้
 ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหาพร้อมแนะนำแนวทางใน
 การปรับปรุงแก้ไข โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน
 โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้ร่วมวิจัยให้การแนะนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนา
 อย่างต่อเนื่อง โดยให้การนิเทศชี้แนะเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อย ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือ
 ปฏิบัติการจัดบริการงานประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 43) กล่าวว่า การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ทำให้เข้าใจขอบเขตเป้าหมายของงาน และความต้องการที่ผู้นิเทศคาดหวังได้รับรู้สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง ปัญหา อุปสรรค ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และภารกิจที่สถานศึกษากำลังดำเนินการในปัจจุบัน และจะดำเนินการต่อไปในอนาคต ได้รับรู้ถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้นิเทศ และมีส่วนร่วมกับผู้นิเทศในการพิจารณา แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น และมีโอกาสรับรู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตน เพื่อสามารถนำไปพัฒนา และปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของณรงค์ สายทอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า หลังจากที่ได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาโดยการประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและนิเทศติดตาม คณะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามกรอบการศึกษา พบว่า การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน มีการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า การบริหารจัดการมีระบบ การบริหารที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดทั่วไป ทรัพยากรสารสนเทศ มีการดำเนินการให้เพียงพอต่อการบริการ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรม มีการดำเนินการอย่างหลากหลายและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของณรงค์ศรี ราชมณี (2553 : 114-118) ได้วิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า วิธีการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านจวนผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อยคือการให้ความรู้ การมอบหมายงานการนิเทศติดตาม เพื่อพัฒนาปรับปรุงผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างทีมงานจัดทำจุดความรู้ทั้ง 4 ชุด การเรียนรู้ได้แต่ยังไม่สมบูรณ์โดยมีประเด็นที่ต้องพัฒนาได้แก่จุดขึ้นชมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องกำจัดหอยเชอร์รี่ก่อนปักดำและจุดปรับภูมิทัศน์ กำจัดขยะต้องดำเนินการให้ต่อเนื่องและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาจนประสบผลสำเร็จ

3. ผลการติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการปฏิบัติในการสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมิต สัจฉุกร (2543 : 23-24, อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน.2552 : 28) การประชุมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการรวมกลุ่มของคน จำนวน 12 คน หรือมากกว่านั้นที่มีความสนใจหรือมีปัญหาพร้อมกันมาพบปะกัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถ ความเข้าใจและความชำนาญการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถนำมาใช้เมื่อต้องการที่จะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อทำความเข้าใจปัญหา 2) เพื่อสำรวจปัญหา 3) เพื่อพยายามหาข้อแก้ไขปัญหา 4) เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม 5) เพื่อพิจารณาด้วยการสอบถาม 6) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล 7) เพื่อส่งเสริมการศึกษารวมถึงการแก้ไขและค้นคิดวิธีการต่างๆ สรุปได้ว่าประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ได้ดี เป็นที่ยอมรับและสามารถนำความรู้จากวิทยากรมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพกำลัง ในการดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสอดคล้องกับผลงานวิจัยสำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถ

สนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบๆ ตัว จึงได้ดำเนินการพัฒนาโดยปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ให้มีวัสดุครุภัณฑ์ประจำห้อง เพียงพอต่อการเรียนรู้ จัดระบบควบคุมดูแลรักษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดทำ แหล่งเรียนรู้ 3 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพกำลัง ในการดำเนินการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการและการใช้ แหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2 ด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละห้องของผู้ร่วมวิจัย การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากการพัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งให้ดีขึ้น จาก การประเมินของคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกัน สรุปผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการจัดบริการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 พบว่า ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็น ว่าพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ การประชุม เชิงปฏิบัติการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศ ติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของประสาธ ศุภวิริยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศงขลา เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการใช้ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคมหลังจากที่ผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วมโครงการ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนปรากฏว่าผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้จากการเข้าร่วม อบรมและจากการศึกษาดูงานและผลจากการนิเทศติดตามพบว่าผู้ร่วมวิจัยได้พัฒนา

แหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมากและผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่ประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอัมเหม็ดประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งสภาพแวดล้อมจำนวนทรัพยากรและคณะกรรมการดำเนินงานอยู่ในระดับมากสถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในแต่ละแห่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ผลการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้คณะครูในโรงเรียนได้รู้จักและเข้าใจกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการความสามารถความสนใจและความถนัดจนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อยที่ได้รับการพัฒนาคือ 1.1) สวนสมุนไพรในครัวเรือนจำนวน 1 แปลงพื้นที่ 150 ตารางเมตรมีป้ายอธิบายชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชสรรพคุณทางยาการใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรค 1.2) สวนหย่อมเรขาคณิตจำนวน 1 สวนพื้นที่ 90 ตารางเมตร ประกอบด้วย รูปเรขาคณิตทำเป็นสวนหินพื้นหินกรวดมีป้ายบอกชื่อและคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตต่างๆ โรงเรียนร่มรื่นสวยงาม 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่าผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านร่วมกันสะท้อนผลมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้านส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน 3) ความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้นน้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ มากที่สุดและด้านร่วมกันสะท้อนผลมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้านส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

- 1.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อช่วยบุคลากรในการปฏิบัติงาน
- 1.2 ควรสร้างความตระหนักในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนและผู้สนใจจะศึกษาความรู้ และควรดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ให้คงสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา
- 1.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน นอกจากการศึกษา เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติ การนิเทศ ติดตามแล้ว ควรนำวิธีการอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือรูปแบบอื่นๆ